

DELAJSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 46.

Sobota, 10. junija 1933.

Leto VIII.

Brezupni boji reakcije v Španiji.

Meseca aprila 1931 je bila na Španskem povsem mirno in manifestno proglašena republika. Brez odpora reakcije se je konstituirala in v dobi dveh let sprejela v parlamentu ustavo s široko samoupravo ter mnogo svobodomiselnih in socialnopolitičnih zakonov. Pri graditvi nove republike so zlasti odločevalno sodelovali socialisti in svobodne strokovne organizacije. Izprva je gledal svet na Španijo preveč optimistično. Po dveh letih obstoja republike pa zopet lahko trdimo, da so vesti o raznih uporih itd. preveč pesimistične. Številni upori proti republiki, borba proti zastopnikom delavstva v vladi, so pa dokazali, da reakcija in anarhosindikalizem nimata več tistega vpliva, kakor sta ga imela, ko sta leta 1873. izigrala ustanovljeno republiko monarhistom. Proti republiki so sedaj na delu iste sile, toda njih moči so obrabljene, tako, da borba proti republiki, republiko prej krepi kakor slabi. Republika se nima mnogo bati. Naravni napredek, ki se je izvršil v desetletjih, otežkuje akcije reakcije. Leta 1873. so Karlisti naslonili protirevolucijo na prelivanje krvi, na absolutističnega duha in verski fanatizem. Ti pogoji za uspešno protirevolucijo so danes mnogo manjši.

Usoda Španije je danes mnogo bolj odvisna od širših problemov. Važno je, kako se bo rešilo agrarno vprašanje, ki je v Španiji prav poseben problem in pa delavsko vprašanje, ki je obenem ozko zvezano s tem problemom, ker ima Španija ogromna posestva, na katerih prebiva neprimerno mnogo delavstva.

Vznemirjenje je zbudil v Španiji novi zakon proti redom in samostanom. Po tem zakonu so cerkvena posestva pod državnim nadzorstvom, redom in duhovnikom pa je prepovedano vzdrževati in voditi šole. Zakon stopi koncem tega leta v veljavo. Ta vzgajališča imajo sedaj skoraj eno tretjino otrok v vzgoji in ni za klerikalizem vseeno, če se mu odvzame pravica do vzgoje mladine.

Spričo tega zakona je izdal papež posebno okrožnico na špansko duhovništvo in narod, v katerem protestira proti sprejetemu zakonu, ki prepoveduje vsakršen pouk redom in kongregacijam ter pozivlja na odločen boj proti sovražnikom cerkve.

Tudi škofi so izdali pastirski list, ki enako obsoja novi zakon. Splošno velja mnenje, da so glasom teh okrožnic izobčeni iz cerkve predsednik republike Alcaal Zamora in vsi poslanci, ki so za zakon glasovali, avtomatično. Tudi obisk laičnih šol je prepovedan pod pretnjo izobčenja.

Škofi opozarjajo v svojem listu na kanonične kazni ekskomunikacije, ki se izrečejo proti preganjalcem cerkve izrečno ali potihoma.

Z novim zakonom se je torej pričela v Španiji nova borba med reakcijo in republiko. Kakor nam je pa znano, so se doslej vsi sindikalistični, reakcionarni in monarhistični pozivski upori ponesrečili, zato se bo tudi ta ogorčenost polegla brez posebnih uspehov in posledic. Kako bo obstojala španska republika, je odvisno, kako bo rešila svoje agrarne in socialnopolitične probleme.

In tu imamo najboljše nade.

Socialni polom kapitalističnega gospodarskega reda.

Potrebna je nova izgraditev.

Svetovna nezaposlenost je zasedla po najnovejših cenitvah okoli 31 milijonov ljudi ter je to tako ogromna in zla zadeva, da je z dosežanimi pomočki ni mogoče odpraviti. Nezaposlenost v posameznih državah zaradi svoje ogromnosti in dolgotrajnosti že ni več samo problem gospodarstva ali socialne politike, marveč poseza tudi v najgloblje korenine socialnega reda prizadetih držav. Ogromne ljudske množice, ki zaradi gospodarske krize niso več v stanju, si pridobiti vsakdanji kruh z delom svojih rok, postajajo nevarne ne le gospodarstvenemu redu, marveč celo redu družbe. Povsod naletimo na ognjišča nemirov, ki sicer še niso vedla k novemu redu, vendar pa jasno zahtevajo izpremembo razmer. Če v Zedinjenih državah v Ameriki, kjer doslej ni bilo nikakršnih motenj, so učinki nezaposlenosti tako močni, da ne bo mogoče izhajati več brez temeljitih ukrepov. Ne bodo več zadoščali gospodarsko-politični ukrepi, marveč bo težko odpravila trajno le nova izgradnja. Učinkujoči ukrepi države, skrajšanje delovnega časa, preskrba javnih del, utegnejo le samo začasno nuditi nekaj pomoči.

Konec leta 1932. je bilo na svetu nezaposlenih 28 milijonov ljudi. Konec prvega četrtletja 1933 znaša število nezaposlenih najmanj 31 milijonov, dočim jih je bilo konec 1931 še 24 milijonov. V posameznih de-

želah je število nezaposlenih jako različno naraščalo. V Zedinjenih državah je po začasnem izboljšanju avgusta in oktobra meseca 1932 nezaposlenost zopet naraščala. Po cenitvah ameriške strokovne zveze je tam 12 do 15 milijonov nezaposlenih, to pomeni porast nezaposlenosti v primeri z letom 1931 za 20 odstotkov. Predsednik Roosevelt je doslej že izvedel nekaj pomembnih gospodarskopoličnih ukrepov. Poslabšanje dolarjeve vrednosti pomeni poizkus, da se z notranje-ameriškim dvigljenjem cen in razvrednotenjem dolgov zopet poživijo gospodarstvo. Agrarnopolitični načrti gredo v isti smeri, dočim hočejo z uvedbo trideseturnega delovnega tedna enakomerneje razdeliti možnost za zaposlitev. Kljub temu se pa uvedbi državnega zavarovanja za nezaposlene, ki so ga nekatere zvezne dežele že uvedle, ne bodo mogle ogniti, ker je beda nezaposlenih prevelika in se je bati vsak čas eksplozije. Milijoni do-raslili in otrok leže ob cestah in se preživljajo s prosjačenjem, deloma pa tudi že z organiziranimi roparskimi napadi. Tega zla, žal, policijske akcije ne morejo zatreti, nuditi morejo pomoč samo na tak način, da se nesrečnim ljudem da možnost eksistence. Potrebna bi tudi bila državna preskrba delovne možnosti, da bi se vsaj mlade ljudi odvrglo s ceste.

Čehoslovaška vlada in pooblastilni zakon.

Čehoslovaška vlada zahteva z ozirom na gospodarska aktualna vprašanja posebna pooblastila, ki jih utegne parlament te dni odobriti. Pooblastilni zakon je predvsem zahteva agrarcev. Proti zakonu so se upirali socialni demokrati in druge stranke, dokler niso bile podane garancije, da se zakon ne bo zlorabljal proti demokraciji. V pooblastilni zakon ne spadajo valutne zadeve, pač pa carinske stvari, ukrepi gle-

de cen in ravnovesje proračuna. Pooblastilni zakon velja samo za sedanjo koalicijsko vlado. Vlada opravičuje svojo zahtevo deloma z londonsko gospodarsko konferenco, češ, da bi v poletni dobi ne bilo mogoče parlamentarno reševati dovolj naglo aktualnih vprašanj. — Čehoslovaška vlada dobi s tem nekaj diktatorske oblasti, dasi le v omejeni meri in ob garanciji ohranitve demokracijonaparnamentarnih načel.

Živahno koketiranje med Ogrsko in Avstrijo

Med avstrijskimi in ogrskimi parlamentarci se je pričelo živahno gibanje, ki stremi po zbližanju obeh dežel. Temu načrtu nedvomno kumuje Italija. Tudi predsednik ogrske vlade, Gömbös, je te dni govoril v ogrskem parlamentu o enakopravnosti in narodu, ki mu daje tisočlet-

na zgodovina pravico, da vlada drugim narodom. Mislil je ogrski narod. Gotovo nismo nasprotniki sporazuma med posameznimi državami, ker so za sporazum med vsemi državami. Jako neverjetno pa je, da bi Madžari še kdaj zatirali druge narode, kakor so jih pred vojno.

Blok velesil ustanovljen.

Blok štirih velesil Anglije, Francije, Italije in Nemčije je zagotovljen. Dne 7. t. m. so v Rimu zaključili dogovor, ko je tudi Nemčija pristala nanj. Ni namreč dvoma, da ga bodo tudi parlamentni štirih velesil brez pridržkov odobrili. Pakt bo veljal za deset let in, če ga po poteku prvih osem let ne odpove nobena teh velesil, avtomatično še deset let.

Pakt nedvomno pomeni diktator nad Evropo, ki bi bilo v toliko koristna, če bo skrbela za mir in konsolidacijo Evrope. Vsekakor pa ima

pakt namen ščititi »gospodarske« interese velesil. V Nemčiji sicer niso prav zadovoljni, vendar smatrajo pakt za izhodišče do uresničenja njih zahtev.

Rusija je razpisala novo notranje posojilo v višini treh milijard rubljev, ki ga prebivalstvo pridno podpisuje. Obrestuje se po 10 odst.

Konkordat z Avstrijo. Avstrijski kancler dr. Dollfuss je bival o bin-kostih zopet v Rimu ter je dne 5. t. m. podpisal konkordatno pogodbo med Avstrijo in Vatikanom. Obiskal je tudi Mussolinija in kralja.

Dr. Živko Topalović:

Kakšno ime naj damo stranki?

Ime stranke pove vedno, kakšna je stranka v svojem jedru. Iz imena in oblike mora biti razvidno, kaj stranka po svojem bistvu hoče.

Morda bi bilo najlažje reči: Mi smo pred petimi leti prenehali s političnim delom in to brez naše volje. Nadaljujmo torej tam, kjer smo ostali: po prejšnjem programu, po prejšnjem statutu in tudi pod prejšnjim imenom: kot Socialistična stranka Jugoslavije. Vendar postojata dva razloga, zbog katerih tako postopanje ni priporočljivo.

Prvi razlog je pravnega značaja. Socialistična stranka Jugoslavije je bila razpuščena obenem z ostalimi strankami. Enostavno nadaljevanje delovanja starih strank po zakonu ni mogoče. Po novih zakonih je treba, ako se hoče ustanoviti politično stranko, prositi za dovoljenje. Če hočejo, smejo predlagatelji osvojiti isti program, isti statut pa tudi isto ime, kot ga je imela prejšnja stranka. Toda, ako dobe dovoljenje za ustanovitev stranke, bo to vendar nova stranka.

Kljub temu pa bi dve stvari mogli združiti: Da bi javno mnenje in mi smatrali stranko kot, da je to ona prejšnja stranka, po zakonu, pa da bi se smatrala kot nova. Vendar mi ne moremo preiti preko dejstva, da so se v času zadnjih petih let dogodili mnogi važni dogodki in da je nastala prav posebna gospodarska in politična situacija na celem svetu, pa tudi pri nas, v kateri moramo mi delati in seveda tudi z njo računati. Prav ti dogodki in prav ta situacija pa nas silijo k temu, da izdelamo nov strankin program, v katerega moramo na vsak način prevzeti iz prejšnjega programa vse bistveno, osnovno, vse, kar je trajnega v programih vseh socialističnih strank in mora biti zato tudi v našem. Vendar pa postoja cela vrsta vprašanj iz takozvanega praktičnega in minimalnega programa, katera se morajo kakor vsa vprašanja politične taktike, reševati vedno z ozirom na čas in prilike, v katerih živimo in delamo.

Med ta praktična vprašanja spada tudi vprašanje o imenu naše stranke. To ime se je nekočkrat izpremenilo, tako v inozemstvu, kakor tudi pri nas. Z imenom se je hotelo vedno podčrtati to, kar je bilo za gotovo dobo bistveno in kar nas je delilo od ostalih političnih grupacij, ne samo od onih, ki so bile različne od naše stranke, ampak tudi od onih, ki so nam bile slične. Na Angleskem in v Belgiji se je stranka že od nekdanj imenovala delavska stranka in nič drugače. Ondotnim sodrugom se je zdelo potrebno podčrtati, da je to stranka, ki je v bistvu prav za prav samo politični del delavskega strokovnega in zadružnega gibanja. Na Francoskem se je iz vrst naprednih meščanskih demokratov in utopičnih socialistov formirala skupna stranka, katere namen ni bil, da reklamira načelo enakosti državljanov in demokracije, samo glede na politično ureditev družbe, ampak, da se ta načela uveljavijo tudi pri urejevanju socialno-imovinskih odnošajev. Ona je hotela, da potom demokracije, potom svobodne ljudske odločitve, demokratizira, zedinjuje tudi socialne od-

nošaje in odpravlja socialne neenakosti. Zato se je ta francoska formacija pred letom 1847. nazivala **socialnodemokratska koalicija**.

Leta 1847 sta napisala Marx in Engels prvi politični program novega, marksističnega socializma. Med socialisti sta se takrat borili dve struji. Ena je nastala iz dotedanjih francoskih buržuaznih revolucionarnih izkušenj. Ona je zametavala načelo družabne lastnine proizvodjalnih sredstev in družabne organizacije produkcije, videč v tem zaslužnje, smrt osebne svobode in iniciative. Ona je bila proti kapitalistični zasebni lastnini in izkoriščanju, za združeno lastnino. Zadrugarji, ki sami delajo, so lastniki in s tem je rešen socialni problem. Tudi država bi se morala urediti na »federalizmu«, kot zveza svobodnih in samostojnih zadrug. Ta program, po katerem bi morala zamenjati neorganizirano kapitalistično konkurenčno gospodarstvo gospodarska zadruga, sta smatrala Marx in Engels kot malomeščansko zablodo. V bistvu ostane v tem slučaju lastnina prav tako zasebna, čeprav je last večjega števila zadrug, ker namen dela je dobiček, čeprav se ta deli na zadruge, s čemer pa še ni rečeno, da ne more ena zadruga druge več izkoriščati. Zato sta Marx in Engels podčrtala kot bistvo njihovega socializma v nasprotju s Proudhonovim, zahtevo po združevanju proizvodjalnih sredstev, za **komunistično lastnino**, kjer vsa človeška družba predstavlja eno edino, veliko zadrugo svobodnih in enakih ljudi in v kateri ne obstoji nobeno gospodarsko, niti politično nasilje, niti izkoriščanje večine po manjšini. Tako je nastalo komunistično ime, katero so potvrdili in izbrali ruski boljševiki, zagovorniki načela monopoliziranja oblasti in lastnine v roki ene same stranke, organizatorji politične in gospodarske brezpravnosti in slepe pokorščine ne samo večine državljanov, ampak tudi večine najemnih delavcev monopolistični manjšini.

Zmaga kontrarevolucije po prvih uspehih revolucij l. 1848. je zaključila te spore. Marksizem se je počel razvijati kot velika čisto znanstvena, gospodarska, filozofska in zgodovinska teorija. Šele petnajst let po izdajanju komunističnega manifesta in pod popolnoma novimi prilikami sta Marx in Engels ustvarjala prvo internacionalo. Takrat ni bilo več sporno vprašanje komunistične lastnine, ampak vprašanje **načina vodenja razrednega boja**.

(Konec prihodnjič.)

Rusija je naročila v Italiji štiri vojne križarke po 7000 ton in veliko podmornico s 3800 tonami, ki bo največja podmornica kar jih je bilo dosedaj zgrajenih. Angleži so radi tega zelo vznemirjeni.

J. G.

Čehoslovaška demokracija v boju s krizo in fašizmom.

Praga, 27. maja.

Parlamentarno življenje v Čehoslovaški republiki je po odstopu ministrskega predsednika Udržala, ki je vedno skušal vsa nasprotja, ki so se pojavila med množestvilnimi vladnimi strankami — narodnimi demokrati, češkimi agrarci, nemškimi agrarci, narodnimi socialisti, češkimi socialnimi demokrati in nemškimi socialnimi demokrati, preje tudi obrtno stranko — odstraniti z odlaganjem rešitve, ali kakor je on pravil: počakati, da se stvar razbistri, zavzelo hitrejši tempo. Na hitrejši delo v parlamentu je imel tudi vpliv razvoj dogodkov v sosednji Nemčiji, kjer je Hitlerjevo gibanje s tako veliko brutalnostjo zatrla stare demokratične svoboščine. Razvoj fašističnega gibanja Hitlerjevcev na nemški strani in čeških fašistov Gajde in ligistov Stržbneja je na češkem demokratičnem stranki navdal z bojaznijo, da jih doleti ista usoda kot demokratične elemente v Nemčiji, zato so začele misliti na obrambo demokratične oblike vladanja v ČSR.

»Posojilo dela«.

Ukrepi, katere je vlada podvzela za ohranitev demokracije in republike, so dvojni. Gospodarska in iz nje izvirajoča moralna kriza sta najboljša predpogoja za razširjanje radikalnih gibanj in nezaupanja do obstoječega reda in nudijo vedno dovolj materiala za omalovaževanje demokracije ter parlamentarizma. Vlada se je zavedala, da edino z odstranitvijo najhujših ostrin gospodarske krize more odločiti ost fašističnih in komunističnih napadov na demokratično ureditev države. Da bi poživila gospodarsko življenje, katerega zasebno podjetništvo ni sposobno spraviti v tek, ko ga je prej radi napačnih gospodarskih načel, na katerih stoji današnji gospodarski sistem, ugonobilo in dovedlo do današnje krize, se je vlada odločila, da namesto zasebnih podjetnikov sama podvzame korake za poživljanje gospodarstva. Ker ni hotela prevzeti na sebe odgovornosti, da si s pomočjo inflacije preskrbi sredstva za to vzpodbudo, je segla k investicijskemu posojilu, imenovanemu »Posojilo dela«. Danes se zasebni podjetniki nočejo udeleževati gospodarskega življenja, ker v današnjih razmerah nimajo izgleda na primeren dobiček, kateri je gibalna sila kapitalističnega gospodarstva. Radi tega je prevzela država na sebe riziko in opreznim kapitalistom obljubila stalno obrestno mero 5 odstotkov in različne druge ugodnosti slabim plačnikom in zatajevalcem davkov. Upisovanje ni doseglo takega uspeha, kakor bi si vlada želela in je radi tega podaljšala vpisovalno dobo do 30. junija. Posojilo so največ vpisovale različne korporacije in društva, dalje nižji sloji, prav malo pa bogati sloji in skoro popolnoma odpovedali bančni zavodi, kar ni nič čudnega.

ga; ugodnosti posojila niso tako velike, da bi predstavniki dobičarske družbe na ta način naložili svoje kapitale. Bogataši od države radi vzamejo, a ji neradi kaj dajo. Vendar pa je posojilo doseglo do 27. maja lepo vsoto 1512 milijonov čeških kron. Upanje je, da se bo do konca vpisovalne dobe doseglo dve milijardi Kč. Posojilo se bo uporabilo za investicije, ne pa za kritje primanjkljaja v proračunu, ki je bil z energičnim črtnanjem, mestoma zelo potrebnih izdatkov, izravnani in zmanjšan. Izvajala se bodo tako investicijska dela, kjer se zaposli mnogo delavcev, n. pr. gradnja cest, melioracija zemljišč, stavbe, popravila železnice itd. Na ta način se bo vsaj deloma odpomoglo današnji gospodarski krizi, odstraniti se je seveda ne bo dalo, niti ne vseh njenih posledic, predvsem nezaposlenosti delavskih množic.

Boj z bankirji in zaščita kmeta.

Vlada je tudi drugače podvzela korake, da zmanjša breme krize. Z zakonom je znižala obrestno mero vseh dolgov za eno šestino. Toda tu se je pokazala vsa šibkost zakonskih ukrepov v gospodarskem življenju, ako ti ne obsežajo celega kompleksa vprašanj tihočih se kake panoge gospodarstva naenkrat. Banke, ki so znižale obrestno mero na 8½% za posojila, so našle pot, da si to izgubo nadomestijo z zvišanjem in vpepljavo novih stroškov, tako da se mnogokrat zgodi, da je bančno posojilo danes dražje, kot pa je bilo pred uzakonjenjem teh ukrepov. Dobičarska družba najde vedno pot, da pride do svojega dobička, kljub vsem zakonskim omejitvam. Tu je mogoč samo en izhod: država naj vzame denarno gospodarstvo v svoje roke in ga uredi tako, da bo vršilo svojo gospodarsko funkcijo, ne pa da je sredstvo za ustvarjanje dobička njegovim lastnikom.

Četudi ni stanje poljedelcev tako slabo radi visoke carinske zaščite, si je kmečka stranka znala izposlovati zakon na njihovo obrambo; do konca l. 1933 so ustavljene izvršitve vseh eksekucij, razven v treh primerih.

(Konec prih.)

Stara Avstrija vstaja. Avstrijski vojni minister Vaugoin je izdal naredbu, s katero se v avstrijski vojski uvedejo zopet stare vojaške uniforme, kakor so jih imeli pred vojno, z visokimi kapami, »vafenroki« in zvezdami.

Na Čehoslovaškem štejejo 800 tisoč spiritistov. Koliko sil se porabi za to stvar, ki navsezadnje ni nič važnejše, kakor rotarijsko gibanje.

Solnčite se pod varstvom NIVEA KREME-OLJA.

Oboje pospešuje porjavenje kože in zmanjšuje nevarnost solnčarice. Zavidali Vas bodo za Vašo zdravo temno polt. Toda ne solnčite se z mokrim telesom in natrite si vedno poprej kožo z Nivea-kremo ali Nivea-oljem. Nivea-krema in Nivea-olje sta nenadomestljiva in jih ni mogoče ponarejati, ker samo ta dva izdelka vsebujeta eucerit. Krema: škatle Din 6 — in Din 25 —, tube Din 12 — in Din 17 —.

Francija in razorožitev

V Ženevi razpravljajo te dni o razorožitvi in mednarodni kontroli nad proizvodnjo orožja. Francija je pripravljena omejiti oboroževanje, če se ustanovi stalna medsebojna mednarodna kontrola nad efektivnim oboroženjem, da se s tem prepreči vsak poizkus tajnega oboroževanja ter da se države podpisnice obvezajo, da bodo nastopile proti vsaki državi, ki bi se pričela oboroževati.

V glavnem odboru razorožitvene konference so glede tega vprašanja težkoče, ker ni prave iskrenosti ne med državami in ne še v stvari.

Doma in po svetu.

Ljubljanska JRKD, ki se je posvetovala glede inicijative, da se poizkusi ustanoviti socialistična stranka, te inicijative ne pozdravlja in smatra, da je zanjo boljše, če se ne ustanovi. JRKD more imeti svoje mnenje. Mi smo pa pristaši svobode in demokracije, zato nas mnenje, ki bi oviralo razvoj javnega življenja ne more tangirati. O tej zadevi menda ni izšel nikakršen komunikat, zaradi tega objavljamo vest kot govorivoro, ki kroži — zaupno.

Shod stanovanjskih najemnikov v Ljubljani. Društvo stanovanjskih najemnikov sklicuje v torek, dne 13. t. m. protesten shod v veliko dvorano hotela Union v Ljubljani. Pričetek shoda ob pol 7. uri zvečer.

»Právo Lidu« o članku dr. Topaloviča. Osrednje glasilo Čehoslovaške socialne demokracije v Pragi »Právo Lidu«, prinaša v svojem večernem glasilu z dne 31. maja simpatičen članek o dr. Topalovičevih izjavah glede ustanovitve socialistične stranke. Pod naslovom »Prebujenje jugoslovanske delavstva« izjavi članek, da bi bila ustanovitev delavske socialistične stranke v Jugoslaviji le za pozdraviti. Članek domneva, da spremljajo Topalovičev proglas simptomi, ki kažejo tudi spremembo mišljenja vladnih krogov, ki prihajajo do prepričanja, da je za Jugoslavijo ugodnejše, če se bo mogla v sedanji resni evropski situaciji opreti trdneje na svoj narod. Dopisnik »Prava Lidu« smatra kot posebno važno, da je izšel članek dr. Živka Topaloviča najprej v časopisu »Snaga« v Sarajevu in da članek ne bi imel tega ozadja, če bi ga objavili v katerikoli drugem listu v Zagrebu, Mariboru, Ljubljani ali Splitu. Tudi za celo evropsko javnost ima ta dogodek politično važnost, ker znači tudi o gotovih spremembah značaja vladnega režima z dosedanjim protisocialističnim kurzom. — Članek »Prava Lidu« je tem važnejši, ker je izšel v Pragi baš ob času zasedanja Male antante v listu, kojega reprezentanti so med drugim pravosodni minister s dr. Meissner in predsednik čl. senata s dr. Soukup, ki se je udeležil ta teden tudi oficijelne obede ministrov Male antante pri prezidentu Masaryku.

Atentat na Venizeloso. V torek zvečer je bil prirejen atentat na bivšega predsednika vlade Venizeloso, ko se je vozil z avtomobilom domov. Atentatorji so preganjali Venizeloso

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe.

38

Naši godbeniki imajo navado, da se dnevno nekaj časa pred nastopom vežbajo. Igra flauto. Strašno kričavo godalo je to. Piha v njega, izpljune in nato zapiha skalo. Zabavno, kaj?

In Saharov gre na dvorišče. Sedi tam na klopi urico ali dve nato ga vleče zopet domov.

Pride domov in poje svojo večerjo. Ali z desne, pri inženjerju, se že javljajo gostje. Igrajo skat, ali igrajo na pianinu kakšen prokleti Lisztov valček. Ali pa plešejo šimi — posebno ob plačilnih dnevih.

Predno se je človek ogledal, je že večer neopaženo tu. Noč nastopi. In naj se stanovalci trudijo kakorkoli, da bi po noči ne delali ropota in šuma, ker bi imeli vsled tega opraviti z milico, brez trušča vseeno ne gre. Končno se pa ljudje vendar morajo gibati. Večkrat se človek nehoče spotakne ob čisto gladka tla. In tako dalje.

Komaj je zaspala gruča kvartačev, se vrne godbenik iz svoje restavracije ali s kakšnega plesišča. Odloži godalo na polico in se začne z ženo prepirati.

Komaj sta končala, začne inženjer... Malo je še čital, sedaj gre v posteljo.

Komaj je ta legel, mora Saharov vstati.

Komaj je Saharov vstal, je že inženjer nervozen, trka ob steno in mu predbaciva okovane pete.

Komaj odide Saharov v kopalnico — krik in vpitje — zakaj pusti, da dami padajo kaplje na obraz?

In naravno pri vseh teh okoliščinah trpi delo. Sami vidite, da blago včasih ni tkano preveč gosto in ne prvovrstno... gotovo tke to blago Saharov. In kako ga naj boljše tke, če mu začnejo klecati noge, roke pa trepetati in ledvice od same nejevolje otečejo?

In zato rečem: učeni tajniki spadajo k učenim tajnikom, zobari k zobarom in tako dalje. Trobentačem na rog pa se naj sploh dodeli stanovanje izven mesta.

Tedaj šele bo zasijalo življenje v polnih žarkih.

15. Družinska zadeva.

Mnogi verujejo, da se nahaja vas Volinkina nekje v Pskovski guberniji. V resnici pa je — pazite — v Leningradu.

Okraj. Natančno — pazite — kakor Vasilevski otrov.

In baš v tem okraju stanujeta dva brata. S priimkom Sergačov. Ime je nepoznano. V časopisih nista bila. Samo začetne črke so se čitale — S. in F. Najbrž se zoveta Serjoža in Fjodja.

Torej, pazite. — Eden od bratov, S. Sergačov je delal v tovarni. A drugi brat je bil brezposeln.

Nekoč si je privoščil tisti, ki je imel delo, dober dan.

Dečko ni bil star, delo je tudi imel, plaval je takorekoč v denarju — z eno besedo, zakaj bi si pri takem blagostanju ne privoščil dobrega dne-

va? Dečko si ga je privoščil.

Napil se je, postopal je po ulicah, začel je dvoriti ženskemu elementu, nato je začel okrog sebe mlatiti. In — pazite — naravno, da jo je izkupil. Vzrok — kaljenje nočnega miru — mu je bil dokazan. To tem lažje, ker je nekomu razbil gobec.

Samoobsebi razumljivo, da ni bilo nobene možnosti, izmazati se iz tega dogodka. To tem manje, ker je eden izpovedal tako, drugi pa drugače. Serjoža sam pa je kratkomalo vse tajil. Nobenega človeka, je rekel, se nisem dotaknil. Samo sprehajal sem se, mirno, kakor pravoverni angel in sem sam sebi pel. Tako koloraturno. Vendar je Serjoža kljub temu prišel pred sodišče.

Sodni dvor je našel, da je razredni instinkt pri tem mlademu človeku nekoliko odstopanju podvržen. In da se bo lahko bodoče zoperstavljal bodisi kakršnimkoli vabam, naj prebije dva meseca v popravišču.

Dečko je bil žrtev divjega obupa. Sedaj, je pomislil, bo to tovarna zvedela in se po tem ravna. In če pride do čiščenja, so sposobni, da naredijo v smislu pregovora: »Proč z garjevo ovco iz črede!« Da, sposobni so, da me našenejo.

Z eno besedo, dečko je uvidel, da je nemoogoče oditi v popravišče.

In je rekel svojemu rodnemu bratu:

»Poslušaj,« je rekel, »taka in taka je ta žalostna reč. Ti,« je rekel, »si brezposeln. Nadzora nad teboj ni. Prinesel ti bom kaj za jesti in tudi nekaj kopejk dobiš. In za te,« je rekel, »je sedenje v popravišču čisti dobiček.« (Dalje prihodnjič.)

Roke na klop!

Prispevek k debati o ljubljanskem občinskem gospodarstvu.

Čitali smo izjavo občinskega odbornika ljubljanskega, profesorja g. dr. Pipenbacherja. Očita v tem dopisu, da so mestni uslužbenci ljubljanski začeli nekam terorizirati svoje »predstojnike«, mestne odbornike. G. dr. Pipenbacher jim je za raditega moral dati nekaj lekcij, kakor je bil vajen v šoli. Lajk sem v gospodarstvu ljubljanske občine, zato sodim o stvari po svoje.

Prav in koristno je, da se je razvila o ljubljanskem gospodarstvu polemika, da tudi mi dobimo nekaj vpogleda v delovanje ljubljanske občine, zlasti z ozirom na razmerje med občino kot delodajalko in nameščenci kot delojemalci. Vsakdo bi mislil, da so med nameščenci in »nadrejenimi« odborniki najbolj prijateljske razmere. Če pa čitamo take izjave, takoj uvidimo, da celo gospod profesor meni, da mora uslužbenec molčati, ker ima sicer pripravljene zanj bombe najtežjega kalibra. Človeško stališče bi bilo, da sta občina in nameščenci dva enakovredna faktorja z ozirom na službene razmere, to je, da sme uslužbenec braniti in zagovarjati svoje interese kot službojemalec in da mora občina z njim sklepati pogodbo kot z enakovrednim pogodbenikom. To bi bilo moralno in pravično. To stališče sme in mora uslužbenstvo tudi zagovarjati, če noče biti lutka namesto človeka.

Profesor očita, da imajo nameščenci previsoke plače in primerja

plače državnih nameščencev z njimi. Tam je našel par odstotkov razlike, dasi so tudi plače nižjih mestnih uslužbencev globoko pod eksistenčnim minimumom. Zato je stališče profesorja nenravno, če zahteva, da naj se slabe plače še poslabšajo. Narobe bi bilo prav in moralno. Plače nameščencev, ki nimajo eksistenčnega minimuma, bi se morale zvišati povsod tam, kjer je potrebno. Prenizke so plače mestnih uslužbencev in porenizke one državnih uslužbencev, zlasti nižjih kategorij.

Če je hotel gospod profesor kritizirati občinsko gospodarstvo, naj bi navedel druga fakta, dejstva, preračunal davčno in drugo finančno politiko. Namigavanja sama niso kritika. Edino dejstvo, ki ga je navedel, so — previsoke plače zlasti nižjih nameščencev, ki se po njegovem mnenju tudi taki kritiki ne smejo upirati.

Po mnenju gospoda profesorja bi morali mestnim uslužbencem priporočati, da zvesto po svoji položni prisegi izpolnjujejo dolžnosti, se deajo za klop, položijo nanjo roke in čakajo, da pride — zlata doba, kakor bi gospodarska politika ne bila ničesar kriva.

Stališče gospoda profesorja je z ozirom na današnjo »socialno« dobo in dejanske razmere nerazumljivo: Lopar po slabotnih, jedru pa samo nejasne besede. Dr. U.

Maribor.

Čez visoke najemnine se pritožujejo zadnje čase neki ljudje, ki so svoj čas s posebno naslado ugotavljali, da so socialisti izrinjeni iz društva stanovanjskih najemnikov. Ko pa so potem dotičniki sami prišli v položaj, da bi potom odličnih zvez, ki jih imajo, kaj dosegli za najemnike, je ostalo vse samo pri obljubah. Seveda, gospodje, ki bi se morali s tem vprašanjem pečati, imajo sedaj druge skrbi: pobijati marksističnega zmaja, terorizirati, denuncirati in preganjati delavce ter nastavlence.

Zopet skrajšan delovnik v delavnicah državne železnice. Odkar ima nacionalna organizacija železničarjev tako moč, da kar diktira, kot se je to zadnjič sporočilo vsem mariborskim volilcem, tiskano črno na belem, po pošti, se železniškim delavcem vedno boljše godi. Zadnjo soboto n. pr. so železničarji slavili svojega patrona cesarja Konstantina. Baš za ta praznik pa so prejeli obvestilo, da se bo radi pomanjkanja kredita delovni čas ob sobotah zopet znižal za dve uri. Na ta način so naši železniški delavci prišli do svoje tkzv. angleške sobote, samo s to razliko, da imajo angleški delavci kljub skrajšanemu delovniku ob sobotah, polno plačo, naši železniški delavci pa si morejo privoščiti take ugodnosti samo — na svoj račun. Čudimo se res, da je kaj takega sploh mogoče, ko pa je nacionalna organizacija železničarjev v stanju, da kar diktira in tako dela na izboljšanje bednega položaja naših železničarjev.

Čuli smo... i, no kaj? Da bodo funkcijonarji nacionalističnih železničarjev diktirali izplačilo razlike. Pravijo pa, da je edini šment o tem, ker diktirajo navzdol, namesto navzgor.

Eksekucije groze! Ker je stolna cerkev tako revna, da ne zmore plačati popravil iz lastnih dohodkov, je cerkveno-konkurenčni odbor naložil krščanskim davkoplačevalcem posebne doklade v to svrhu. Kakor se pri denarju začne in neha patriotizem, tako je tudi marsikakšen v krsne knjige vpisan kristijan predvsem dober član cerkve samo toliko časa, dokler mu ta garantira sveta nebesa in to ni združeno z drugimi stroški, kot z molitvijo. Katoliško časopisje namreč poroča, da nekateri davkoplačevalci še vedno niso poravnali predpisanih naklad in da jih bodo zato z eksekucijo opomnili.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

na izvrševanje njihovih krščanskih dolžnosti. Tako je prav, eksekutor jih bo že naučil, kaj se pravi biti kristijan in še posebej rimski katolik, ker se pri krščanskem nauku niso. Kakšen je res dandanašnji svet — vseeno bi mu bilo, če bi se magarici cerkev tudi podrla, samo, da bi mu ne bilo treba plačati.

Študijske ure v Banovinskem arhivu so vsak delavnik od 9. do 12. in od 16. do 18. ure. Ob nedeljah in praznikih ter v soboto popoldne pa študijske ure odpadejo.

Otvoritev igrišča S. K. »Svoboda«. Sportsko slavlje, ki so ga priredili zadnjo nedeljo mariborski Svobodaši, je v vsakem oziru lepo uspešno. Na novem igrišču so se zbrali precej delavstva kakor tudi drugih gledalcev, ki so z veseljem zasledovali potek otvoritvene tekme. Po mladinski predtekmi je predsednik kluba s. Oslak v kratkih besedah predložil zbranim športšem in gledalcem namen tega igrišča, ki naj bo posvečeno telesni vzgoji delavske mladine. Zahvalil se je tudi vsem onim, ki so na ta ali oni način pripomogli, da je »Svoboda« po tolikih letih sportnega udejstvovanja vendarle enkrat prišla do svojega igrišča.

Po otvoritvenem govoru s. Oslaka je naša »Svoboda« nastopila proti A. S. K. St. Petru iz Celovca, proti kateremu je podlegla z rezultatom 3 : 2. Po tekmi se je pa vršila prosta zabava, ki je trajala v pozno noč. — Drugi dan se je vršila prijateljska tekma med S. K. »Rapidom« in A. S. K. »St. Petrom«, ki se je končala z zmago Rapidovcev 7 : 2.

Izid tekem lahkoatletične sekcije SK »Svoboda«, ki so se vršile dne 4. junija t. l. na novem igrišču pri Magdalenskem parku. Tek na 100 m (sprint): 1. Smolej Franc v 12.51 sekund. 2. Žunkovič Pepo v 12.52 sek. — Krogle: 1. Ledvinka Vavlar 10.35 m. 2. Beigott 9.55 m. Skok v višino: 1. Beigott 1.50. 2. Koje N. 1.45 m. — Skok v daljino: 1. Petjan Bruno 5.15 m. 2. Ledvinka 5.4 m. Disk: 1. Ledvinka 35.44 m. 2. Beigott A. 32.40 m.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Za šolsko deco kupujte le pri nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Trbovlje.

Kulturno društvo »Svoboda« in »Prijatelj Prirode« priredita prvi družinski izlet v nedeljo, dne 11. junija na Mrzlico. Odhod ob 5. uri zjutraj od Delavskega doma, pri Sv. Katarini, skupni odhod s sodrugi iz Hrastnika ob 6. uri. Izletniki naj prinesejo skodelice in žlice seboj. Odbor.

Zgodba

današnjih dni...

Napisal Ti bom zgodbo, žalostno sicer ali resnično, kakor se je dogodila.

Nekako pred dvema leti sem Ti napisal slično, toda mi smo tako srečni, da smo na sličnih slučajih bogati, kateri nas pa žal še ne spametujejo...

Tam v sončni Goriški se je rodil delavski družini nov član. Zgodaj je moral okusiti vse tegobe proletarskega otroka. Še kot deček je moral z očetom in toliko drugimi čez širno morje v daljne afriške pragozde za kruhom, katerega jim lepa Goriška ni mogla dati. Izpostavljen tropični vročini afriškega solnca in vsem nevarnostim pragozda, je ta mladi dečko spoznal vso grenkobo dela in tudi njega vrednost. In kakor so že bili ti delavci vsi združeni v eno celoto, da skupno klubujejo vsem nevarnostim in se borijo za enotni zaslužek, tako tudi v poznejšem življenju ni več zapustil delavske družnosti, t. j. njegove prave strokovne organizacije.

Kmalu ga zopet srečamo v Trstu, v tovarni kraj morja, pri visokih pečeh, kjer zopet klubuje vročini in dušljivemu zraku plina in koks.

Prišla pa je vojna in kot begunec je pribežal v naše kraje. Zopet je stopil v službo plavžev in Martinovih peči, kakor da bi njegovo telo ne moglo pogrešati vročine, ki se jo je mlado nasrkalo v Afriki. Monotonu mu je potekalo življenje kot njegovim tovaršem, vsak dan ga je klicala sirena, vsak teden v drugem času in med kratkimi oddih nam je tako rad pripovedoval o visokih in debelih hrastih pragozda.

Domači, kolikor jih je imel, so mu med tem časom pomrli, brat mu je ostal na vojni, zadnjega je vzela jetika in borna rojstna kajža je prešla na tuje, on pa je bil med nami nad osemnajst let.

Pa se je zgodilo, da je omagal na poti življenja, zrušilo ga je in za vedno je zatisnil oči, no, če hočete tudi kozarec, katerega se mu je toliko očitalo, nihče pa ga ni razumel, da je sam in da njegovi duši kljub vsemu le manjka domačnosti, katero je skušal včasih nadomestiti tudi s kozarcem.

Pobrigali so se za pogreb njegovi tovariši in sodrugi, da ga spremijo, v borbi za kruh padlega, na njega zadnji poti. Kupili so mu venec, mu na rdeče papirnate trakove dali natisniti zadnje slovo in spremili bi ga...

Pa se je zgodilo čudo prečudno, prišel je on, ki pravi, da je namestnik Njega, ki je učil, da smo vsi bratje, vsi enaki, da se moramo med seboj ljubiti in tudi sovražnikom vse odpustiti že v življenju, smrt pa itak vse izravna, pa se je ustrašil nedolžnih papirnatih trakov ob vencu, ki so bili rdeči in odpovedal je spremstvo.

Rdeča barva, simbol ljubezni, saj še v bibliji na večjih mestih čitamo o rdeči barvi, zakaj si v tem slučaju tako grešna in tako grozno nevarna.

Vztrajali pa so spremljevalci pri svojem, niso hoteli odstraniti nedolžnega rdečega papirja in mazi-ljenec božji je odšel, ne da bi bil blagoslovil krsto trpina, sam naprej, z zatrdilom, da bo počakal pred cerkvijo. Pogrebi so se spogledovali, ko so ga videli bežati samega s svojim spremstvom brez sprevo-da po cesti, komentirali so čudno »božjo ljubezen in vsemogočno usmiljenje« in so še pristavili, da je še le pred dobrimi tremi meseci bil sličen pogreb, dva venca z rdečimi trakovi, pa ga je spremljal ta, ki je sedaj spremstvo odklonil; edina razlika med sedaj in prej umrlim je bila v tem, da je zadnji imel drugačno sorodstvo. Knjiga pa piše: pred Njim smo vsi enaki. Čudno...

Pa se je razvil dolg spreved sor-borcv in njihovih družic ter otrok, delavska godba je svirala žalostno-

tri kilometre daleč in neprestano streljali. Najprej so hoteli prestreliti gumo na kolesih, ranili so šoferja, Venizelosovo ženo in še nekaj drugih oseb. Končno je avtomobil ušel preganjalcem. Predsednik vlade Tsaldaris je izjavil, da je atentat sramota za Grčijo ter da morajo atentatorji biti kaznovani. Venizelos je bil obveščen, da pripravljajo nanj atentat, ni pa mislil, da je stvar resna. Enega izmed atentatorjev so kmalu po atentatu zalotili in zaprli.

Fašistične celice v avstrijski vojski. Avstrijska vlada je izvedla v fašističnih lokalih in domovih preiskavo. Pri preiskavi je naletela v fašističnih listinah imena aktivnih vojakov. Položaj za gospoda kancelerja torej ni prav ugoden. Odločiti se bo moral, da se vrne popolnoma k parlamentarni demokraciji, ali pa bodo njemu in krščanskim socialcem zadali zajedavci prej ali slej politični smrtni udarec. Iz dogodkov, to je, pogajanj s strankami, bi se dalo sklepati, da je že precej obupal nad »svojo diktaturo«.

Hitlerjeva politika v Ženevi obsojena. Hitlerjev režim je v gorenji Šleziji preganjal Žide kakor po vsej Nemčiji. Proti preganjanju se je pritožil pri Društvu narodov Bernheim, češ, da so po mirovni pogodbi v Šleziji zaščitene narodne in verske manjšine. Odbor Društva narodov je potrdil, da so tu kršene določbe Ženevskega dogovora ter obsodil postopanje kot protipogodbno. Za obsojdo so glasovale vse države razen Italije in Nemčije. Odbor bo podal poročilo svetu Društva narodov, da ukrene potrebno v svrhu izvrševanja mednarodnih pogodb. — Hitlerja preganja povsod usoda zaradi nekulturnih dejanj.

Kaj pravi časnikar Steed o Hitlerjevih načrtih. Hitlerjeva akcija v Avstriji je samo del njegovega načrta. Po komunističnem vzoru organizira Hitler nacionaln-socialistične celice s prevratnimi nameni na Čehoslovaškem, v Franciji, v Belgiji, Luksemburgu, Avstriji, Danski, Norveški in Švedski. Cilj te premišljene akcije je, združiti ves »nemški« narod v eno celoto. Hitlerjeve sanje so namreč, da bo na tak način ustvaril svoje popolno »tretje cesarstvo«, ki se bo razprostiralo po vsej evropski celini in omogočilo pangermansko gospodstvo v Evropi. — Hitler se nedvomno moti, ker logični razvoj narodov ne prisoja te misije nemškemu fašistu Hitlerju.

Zaradi mučenja umrla. Socialistična internacionala poroča, da je nemška socialistinja Marija Jankovska umrla v bolnišnici na posledični trpinčenju. Uniformirani rjavosrajčniki so jo grozovito pretepli in potem vrgli na cesto, kjer so jo našli pasanti v brezupnem stanju ter jo dali odpeljati v bolnico. Fašisti dejanja ne taje. Član državnega dopisnega urada Bogs se je celo pobahal, češ: »Jankovski je prejel svoje plačilo. Kar mirno povejte, da sem to rekel jaz!«

Gandhi je tri tedne gladoval za svoje nedotakljive. Med gladovanjem je jako oslabil. Zdravje se mu je že vračalo, vendar se mu je nenadoma zopet poslabšalo. Ob kakršnikoli komplikaciji bi bilo njegovo življenje v nevarnosti.

Izobčeni, izobčeni, vsi boste izobčeni! Španski parlament je izglasoval zakon, s katerim se odreja zaprtje vseh samostanskih in sploh verskih šol. Španski škofje in papež sam so sedaj nastopili radi tega proti Špancem in sicer s kaznijo izobčenja. Vsi poslanci, z ministri vred, ki so glasovali za ta zakon in španski državni predsednik, ki ga je potrdil, so izobčeni iz cerkve in prokleti na vse večne čase. Kazen izobčenja bo zadela tudi vse tiste otroke, ki bodo sedaj, ko bodo zaprte verske šole, hodili v državne šole. Če bo to izobčenje ostalo v veljavi, potem katoliška cerkev v Španiji v sto letih ne bo štela nobenega vernika več. Ali z drugo besedo, cerkev ne reflektira več niti na Španijo, niti na Špance.

Roosevelt je podpisal zakon, s katerim se ukinja zlata podlaga ameriške valute.

ke, pogrebci pa so razmišljali ono znano: vera gor...

Ko je dospel sprevod do cerkve, jih je res pričakoval, opravil svoje obrede in zopet odhitel po bližnjici na pokopališče, niti na tej poti ga ni spremljal, kajti rdeči trakovi žgejo — govorijo pa o veliki ljubezni, ki bo objela ves svet, da bo postal človek človeku res brat in ne volk, vsi pa bodo enaki in nikjer ne bo izjem.

Izročili smo ga materi zemlji v naročje, iz katere je izšel, ne sicer sončni goriški, ker tam čudno gospodarijo tujci nad našim življenjem, ki pa so v dobrih odnosih z možmi katoliške akcije, pač pa v našo zemljo, pod čiste planine, kjer naj sniva o krščanski ljubezni, katero so mu tudi za plačilo odklanjali, in pa o rdečih trakovih in onih, ki so mu jih dali in so še v borbi...

In ko so se pogrebci vračali nazaj na svoje skromne domove, jih je z neumljivo silo oklepala rdeča barva, sodružna, ali po krščansko, bratska ljubezen, da so jo občutili tudi tisti, katerih dosedaj ni objela in kateri so se ji morda na povelje tudi izogibali.

Odpočij se med nami, v borbi padli! Mi pa verujemo v zmago rdeče barve, v zmago velike bratske ljubezni. Borimo se zanjo in jo vžigajmo v srcih vseh trpečih in ne odnehajmo, dokler ne zažari nov rdeč dan.

—ft—

Jesenice.

Smrt zavednega sodruha. V nedeljo, dne 28. maja t. l. jutraj, je umrl v bolnici Bratovske skladišnice na Jesenicah na pljučnici naš zvesti sodruh **Anton Ulčič**. S. Ulčič je bil rodom iz Jelšan na Primorskem, v rani mladosti se je izselil s starši v Afriko, potem je bil zaposlen v železarnah v Servoli in Škedenju pri Trstu, pred 28. leti pa je prišel na Jesenice h KID, kjer ga je zdaj brez krvnih sorodnikov doletela v starosti 47. let smrt. Ali pustil je mnogo sorodnih mu delavcev, njegovih sodrugov iz martinarne KID, ki so mu popolnoma po njegovi zadnji želji preskrbeli za izredno lep in časten pogreb. Zlasti so ustregli njegovi želji, da ima od martinarjev venec z rdečimi trakovi! In tako je stal v tork popoldne pred bolnico zadnji njegov sprevod, da z rdečim vencem pred krsto in s kovinarsko godbo SMRJ na čelu krene na pokopališče na Koroški Beli. Ko pa je prišel koroškobelski župnik g. Žbonar do bolnice, je takoj zahteval, da se rdeči trakovi z venca odstranijo, sicer spreveda ne bo spremljal. Martinarski sodruhi so se nekaj časa z g. župnikom pogajali, ker je zlasti znano, da je spremljal že več pogrebov s takimi veneci, potem so pa kategorično izjavili, da bodo brezpogojno izpolnili zadnjo željo svojega mrtvega sodruha in da od svojih emblemov ne bodo popustili niti za las. In gospod župnik je zapustil kraj pogreba ter daleko pred pogrebom odhitel naprej k cerkvi. Htel je kolikor so ga nesle noge. Za njim pa je počasi korakal pogrebni sprevod brez njegovega spremstva, ali v spremstvu nekaj stotin duševnih in idejnih tovarišev in sodrugov pokojnika in kovinarska godba je igrala brez odmora! Pri cerkvi je izvršil g. župnik blagoslov, od tam do pokopališča spet ni bilo duhovnika, na pokopališču je pa spet napravil svoje obrede! Zaradi tega pa so bili spremljevalci svojega sodruha veliko bolj duhovno čili in vzbudile so se v njih skrite sile odpora proti takemu postopanju. Godba je skušala prekositi samo sebe, kar dvigalo jo je nekaj in vsem pogrebem je odpor proti temu postopanju in proti tej dvojni meri dvignil zavest in jih zrevolucioniral, da je bilo vse spremstvo pri malokaterem pogrebu tako v stalnem dotiku s pokojnikom kakor tu. Nekaj dni se na Jesenicah, kjer sicer taki slučaji niso redki, ni govorilo skoro ničesar drugega kakor o službi pri pogrebu našega zvestega sodruha Ulčiča. Jeseniški kovinarji z martinariji na

Naši v Franciji.

Praznovanje prvega maja. — Izobraževalno delo. — Podpiramo kulturna stremjenja naših delavcev-izseljencev.

Čenjeni sodrug urednik!

Le malokdaj se kdo iz Francije oglasi v naši »Delavski Politiki«.

Kakor smo že poročali, so nam reducirali plače in poleg tega pa še uvedli večdnevno praznovanje. Delamo po 9 do 10 ših-tov na periodo, pa še za to smo bolj slabo plačani. Življenjske potrebščine so se sicer nekaj pocenile, a v primeri z našo plačo so še vedno previsoke.

Prvi maj smo letos proslavili nadvse veličastno. Zbralo se nas je lepo število zavednih sodrugov in smo skupno s sodruhi Francozi in Poljaki manifestirali za naše delavske pravice.

Tudi nam ne manjka raznih kričavcev, kateri ne morejo pozabiti zlatih trboveljskih časov, ko so lahko svobodno udrihali po tistih prokletih socialistih. Eden od teh višjih se je celo izrazil, da krogo v glavo tistemu, kateri bo šel na proslavo 1. maja. A mi jim povemo, da ga ni sredstva, ki bi nas odvrglo od naše prave proletarske zavesti. Priporočamo jim, da naj bodo bolj tihi, drugače lahko nastanejo za nje usodopolne posledice.

Naša Jugoslovanska sekcija »Sindikat des Mineurs« vključ vsem napadom lepo napreduje. Mi se zavedamo, da le v organizaciji je moč in, da si bomo le potem organizacije priborili naše pravice.

Konstatirati pa moramo, da naše oblasti za nas izseljence vse premalo skrbijo, in, da mi še do danes nimamo zaščitne konvencije, kakršno imajo Poljaki in drugi inozemci. Že čez tri leta pošiljamo na razne strani razne resolucije, a povsod naletimo na gluha ušesa. Zato z grozo gledamo v bodočnost, ker bodo tudi naše gospodnje blaginje kmalu izrabljene, a pomoči pa od nikoder ne bo.

Če se obrnemo na naš konzulat v Lille za kakšno pomoč, nam sporoče, da ni sredstev. Nasprotno se pa od nas zahteva, da si nabavimo nov potni list. Kako pa ga naj plačamo, ko nam od plače ne ostane nič. Sploh ga pa ne rabimo v Franciji (saj imamo karte d'Identite), kakor so nam tudi na županstvu izjavili.

Kar se pa tiče kulturnega dela, pa mislimo, da ne zaostajamo za našimi sotrpini v domovini. Pridno prirejamo igre, da s tem tudi nekaj zberemo za tiste, ki utrpel nezgode ali pa obole.

Pred kratkim smo igrali »Martina Krpana«. Igra je nad vse lepo uspela. Igrali smo že tudi »Rokovnjake« itd. — Žal da nam primanjkuje slovenskih delavskih oderskih del. Obračamo se tožadevno na naša delavska kulturna društva, da nam priskočijo na pomoč in nam pošljejo proti primerni odškodnini bodisi knjig za našo čitalnico, ali pa dramskih del.

Za zadevno pomoč se že v naprej zahvaljujemo.

Posljite pa na naslov: Čebul Justin, Rue de la Liberté 67, Lievin Foss. 16. Pas de Calais, France.

(Fotografije, ki ste nam jo poslali, ne moremo uporabiti za izdelavo klišaja, ker je pretemna. Ured.)

čelu, so izpolnili poslednjo željo svojega mrtvega, a zvestega sodruha; sodruha Ulčiču pa naj bo gorenska zemljica lahka, spomin med nami pa časten!

Ribnica na Pohorju.

Izlet »Svobode«. Naša podružnica »Svobode« že krepko deluje. Dne 25. maja smo napravili izlet na pohorske vrhove, katerega se je udeležilo 36 članov in članic z godbo na čelu. Odšli smo zarana ob 6. uri in smo bili ob 8. uri že pri Bel-fenku, od tam pa smo jo po majhnem okrepčilu urezali na Vel. Kapo. Tu smo precej časa počivali, godba nam je pa pridno svirala. Hoteli smo ostati na planini cel dan, toda črni oblaki so nam zatemnili sonce, tako da smo bili prisiljeni vzeti pot

pod noge. Krenili pa nismo domov, ampak v »Senjorjev dom«, kamor smo dospeli ob 12. uri. Tu smo potem ostali do 5. ure zvečer v prijetnem razpoloženju in ob sviranju naših neumornih godcev. — Z delom je pričel tudi naš dramski odsek. Kot prvo stvar bomo vpri-zorili »Rdeče rože« in sicer 2. julija t. l. Na to prireditev vabimo vse sodruga in sodružice od blizu in daleč.

Razno.

Dogodivščina turista ali hitlerjevske celice v avstrijski zvezni brambi. Razni časopisi poročajo, da imajo avstrijski državni hude skrbi radi tega, ker so ugotovili, da imajo hitlerjevci tudi v zvezni vojski svoje celice. Vlada bi se sedaj rada vsega rešila, ki ga je preje priklicala in zvezno vojsko očistila teh celic. Še pred dobrim letom pa je bilo drugače, ko je g. Vaugoin (brambni minister) tudi »Hakenkreuzlerje« smatral za svoje zaveznike v boju proti marksizmu. G. Vaugoin je več let »čistil« svoj »Bundesherr« od socialistov ter sprejemal poleg klerikalcev tudi narodne socialiste v svojo najemno vojsko. Ko sem čital, kakšne pregla-vice delajo Dollfusovi vladi nacionalni socialisti v vojaških vrstah, sem se nehote spomnil na epizode, ki sem jo doživel pred letom v gorah. Bilo je 25. junija 1932 v smučarski koči na Tamarju. Proti večeru so prišli štirje mladi Nemci.

Po večerji smo sedeli v kuhinji, kjer so se mi razodeli, da so prišli iz Beljaka in da so vsi štirje aktivni vojaki, Tirolci iz Innsbrucka. Vprašal sem jih kako je kaj življenje v sednji državi, na kar so mi odgovorili, da slabo, da vlada kriza ter brezposelnost, katere da so krivi samo marksisti, kar me je naravnost osupnilo. Na vprašanje, kako to, da so marksisti krivi krize in brezposelnosti, mi sicer niso mogli odgovoriti. Eden je odvrnil, da so pač avstr. socialisti edini na svetu, ki so res mednarodni, med tem ko so povsod drugod socialisti narodni. Rekel sem, da se jim to samo zdi tako, na kar so takoj prišli z novimi podtikavanji. Čet, da so marksisti krivi nizkih mezd. Tudi to sem jim izpodbil, na kar so si privoščili še eno prav debelo, čet, avstrijski socialni demokrati so krivi, da še nimajo v Avstriji starostnega zavarovanja za delavce, ker, da so socialisti v parlamentu glasovali proti. To pa mi je

bilo že dovolj in sem jih pošteno ozmerjal ter jim rekel: »Vi ste čisto navadni hekan-kreuzlerji in to, kar sedaj govorite, so drzne laži; baš nasprotno je res; jaz sem prav dobro informiran kakšne borbe vodijo avstrijski socialisti v parlamentu in izven njega za vse delavske potrebe. Na to so umolkili. Prihodnjega dne so plezali na Panko in ko so se vrnili v koč, so se vpisali v knjigo. V njigo pa so načelili nekoliko vrst z znanimi hakenkreuzerskimi slagerji ter pustili Hitlerja in njegovo Nemčijo živeti. Na njih srečo ni nikdo takoj opazil kaj so napisali, marveč še le potem, ko so že pete odnesli preko meje, sicer bi se jim najbrž zgodilo, da bi si bili šli za nekoliko dni hladit svojo prevročo arijsko kri. Značilno je to, da so od svoje komande prejeli ne le dopust, temveč, da si aktivni vojaki, tudi propustnico preko meje kakor tudi dovoljenje, da so se preoblekli v turiste. Takoj sem sklepal, da Vaugoinov poveljnik v Beljaku ni dal tega dovoljenja mladim provokaterjem samo radi turizma, temveč v druge namene. Zato niso hitlerjevske celice v avstrijski vojski slučajne, marveč organizirane od zgoraj.

A. B.

Organizacije za seksualno reformo in ureditev porodov je na Turinškem v Nemčiji razpustila in zaplenila vse njih imetje. Razpuščene so bile tudi organizacije za socialno higijeno in podobne organizacije, kakor tudi materinsko varstvo. — Znak nove kulture, ki pobija na ta način — »boljševizem«, kakor pravi.

Listnica uredništva.

Celje. L. F. Vašega dopisa ne moremo priobčiti. Svetujemo Vam pa, da napravite pismeno pritožbo na bansko upravo.

Preklic.

Podpisana preklicujem vse žaljive besede, ki sem jih govorila o g. Francu Lipovškem, vratarju steklarne v Hrastniku in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Amalija Doberšek.

ZA DELAVNIKE

NA VASI IN V MESTU
POTREBUJETE POCENI OBLEKO

Izgotovili smo takšno za vas.
Oglejte si v naših prodajalnah
obleke

„SELO“

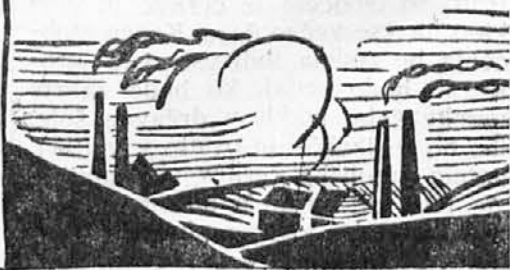
po Din 140[—], 150[—], 160[—],

za celo obleko. (Suknja, telovnik, hlače). Din 50[—], 55[—], 60[—], stanejo same hlače.

Javnosti postrežemo

z nizkimi cenami, dobrim blagom in veliko izbiro.

TIVAR OBLEKE

JAVNA ZAHVALA!

Po smrti naše matere ge. čr-pinko Barbare mi je izplačala

LJUDSKA SAMOPOMOČ V MARIBORU

pripadajočo podporo točno in kulantno, za kar se ji najiskrenejše zahvaljujem in jo najtopleje priporočam.

Studenci, dne 8. julija 1933.

Marko Hladnik

Nalagajte

svoje
prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Slomškov trg šte. 6.